

Odpovede investora na otázky občanov

Zrod Štureclandu?

založené na otázkach občanov kremnického
regiónu

Verzia 1

20. február 2013

Všetky pripomienky sú vítané. Poukážte na nejasné odpovede. Budú doplnené v následných verziách tohto dokumentu.

Poznámka: Čísla v tomto dokumente sú založené na scenári jedného projektu, ktorý si vyžaduje investíciu približne 750 miliónov EUR. Výsledkom procesu EIA (ktorý by zahŕňal dodatočné technické štúdie) by mohla byť skutočnosť, že tieto čísla budú upravené smerom nahor alebo nadol.

Ak máte nejaké otázky, pošlite ich generálnemu riaditeľovi Vassiliosovi Carellasovi, alebo riaditeľovi pre Slovensko Viktorovi Pomichalovi na nasledujúce kontakty: info@ortac.sk, telefón: 045/6 744 273.

OBJASNENIE POUŽITÝCH POJMOV

V tomto dokumente sú použité niektoré termíny, ktoré by sme radi bližšie vysvetlili hneď na začiatku:

„Šturecland“: je pracovný názov pre nový a atraktívny development v cestovnom ruchu, financovaný zlatom a striebrom zo Šturca, v ktorom sa kombinujú dobrodružné športy s divadlom, liečebné kúpele s biodiverzitou, doplnené podzemnými i nadzemnými cestami historickým vláčikom a ľahkým prístupom k ubytovaniu, reštauráciám, múzeám a iným atrakciám v meste Kremnica. Na tomto koncepte, ktorý vznikol podľa nápadov a pripomienok obyvateľov kremnického regiónu teraz pracujú naši architekti. Po dokončení a zverejnení prvej verzie návrhu sa jeho názov môže upraviť alebo zmeniť. Už teraz sa diskutuje o alternatívnych názvoch, ako je napr. Goldenland, Zlaté údolie, Zlatý Lom, ŠturcLand, Sturzland. Všetky návrhy občanov sú vítané.

Konstruktívna banká činnosť: výsledné vyhlásenie je využité na vybudovanie takej krajinnej formy, ktorá prinesie dlhodobý ekonomický a sociálny rozvoj miestnej komunite, a zároveň zaručí, že všetky jej dopady na životné prostredie budú riadené zodpovedne a efektívne. Je to jedna zo zložiek investície Ortacu a v procese EIA bude dôkladne preskúmaná.

Deštruktívna banká činnosť: nerastné suroviny a minerály sa vyťažia zo zeme bez ohľadu na životné prostredie a bez ohľadu na miestnu komunitu. Práve na tento typ upozorňuje miestnych obyvateľov občianske združenie Kremnica nad zlato.

Proces EIA = ESIA + EIA (v tomto poradí). ESIA je skratka pre Environmental Social Impact Assesment. EIA je skratka Environmental Impact Assesment.

Proces EIA je proces navrhnutý pre Šturecland, ktorý zahŕňa obidve položky: to, čo požaduje **zákon** (EIA), plus to čo si vyžaduje **najlepšia nadštandardná prax spolu s transparentným zapojením občanov** (ESIA). Tá druhá je veľmi náročná na čas i úsilie všetkých strán, keďže je tu potrebný široký dialóg, aby sa vylúčili nedorozumenia a rozvíjali v partnerstvách tie najlepšie investície, ktoré budú prínosom pre všetkých.

ESIA: na rozdiel od EIA, ktorá sa sústreďuje iba na priame vplyvy navrhutej investície na jej miestne životné prostredie, ESIA sleduje komplexný a citlivý prístup ku krajine a obyvateľstvu, ktorý sa zameriava na oveľa širšie vzťahy v dotknutých komunitách. Tento proces študuje biofyzikálne, sociálne, ekonomické a iné relevantné účinky potenciálnych investičných návrhov transparentným spôsobom ešte pred tým, než sa prijímú významné rozhodnutia a záväzky. V prípade Štureclandu sa tento proces bude zodpovedať partnerstvu „občania – samospráva - investor“ (Fórum Kremnicko).

ESIA dôkladne preskúma alternatívne technologické činnosti použité na všetkých stupňoch investície, aby sa zabezpečilo, že potenciálne riziká sú efektívne identifikované a minimalizované, a prínosy naopak maximalizované, prostredníctvom otvorene dohodnutých systémov a postupov. Potom by všetky výsledné dohody museli byť obsiahnuté v právnych zmluvách, ktoré zabezpečia, že dohody nebudú závislé od toho, kto je vo vedení firmy alebo miestnej samosprávy v ktoromkoľvek danom čase.

Projekt, ktorý vzíde z dialógu a štúdií procesu ESIA by potom bol predložený na EIA.

EIA: je posudzovanie vplyvov navrhnutého projektu na životné prostredie a riadi sa prísnyimi postupmi stanovenými zákonom (Zbierka zákonov č. 24/2006). Toto posúdenie má zabezpečiť, že budú splnené všetky právne požiadavky pred odsúhlasením jeho realizácie. Na jeho základe príslušné úrady udelia alebo neudelia environmentálny súhlas navrhnutému projektu.

Fórum Kremnicko: je miestna iniciatíva v dotknutom regióne, ktorá poskytuje priestor pre dialóg a spoluprácu, aby sa podporili miestne rozvojové trvalo udržateľné iniciatívy a rozhodnutia. Presnejšie, Fórum Kremnicko sa skladá z ľudí, ktorí chcú transparentne určiť, preskúmať a riešiť klady i záporné príležitosti i ohrozenia pre miestne sociálne, ekonomické a environmentálne skutočnosti v kremnickom regióne. Hlavným princípom Fóra je spoločný rozhodovací proces s účasťou všetkých dotknutých strán. Konkrétne, úlohou Fóra je:

- vytvoriť priestor na vypočutie všetkých hlasov
- transparentne posúdiť pozitíva i negatíva možných investícií do regiónu
- vytvoriť čo najlepšie podmienky pre rozvoj miestneho podnikania a vznik nových pracovných príležitostí
- udržiavať otvorený dialóg, aby sa plány na miestny rozvoj a ochranu dedičstva a prírody mohli neustále vylepšovať
- podporovať a rozvíjať miestnu kultúru a miestne zdroje
- pripraviť čo najlepšie podmienky na čerpanie fondov EÚ
- zabezpečovať školenia a kurzy zamerané na zručnosti potrebné k úspešnému fungovaniu Fóra

Zložka projektu s dlhodobým výhľadom: „Šturecland“ - spolu s kúpeľmi, biodiverzitou a využívaním tepelnej geotermálnej energie prinesie do regiónu dlhodobý rozvoj a prosperitu.

win-win: poctivý investičný projekt, v ktorom vyhrávajú všetky zainteresované strany. Jeho ekvivalent v modernom jazyku je **sociálne zodpovedná, spoločensky užitočná a zisková investícia.**

OTÁZKY OBČANOV A NAŠE ODPOVEDE:

1: Akú prácu a iné príležitosti môže Ortac ponúknuť regiónu?

a) Ako môže mesto profitovať z ťažobných činností a investícií?

- Cez dodávanie služieb, materiálov a rôznych tovarov, ktoré budú poskytovať miestne firmy
- Cez pracovné miesta, ktoré budú vytvorené prostredníctvom investícií
- Cez investície, ktoré sa v meste vytvoria z daní, ako aj prostredníctvom partnerstiev medzi investormi a mestom
- Cez nové, silné a ziskové firmy, ktoré v meste vzniknú
- Cez zvýšený počet spotrebiteľov, ktorí budú v meste míňať svoje peniaze

Príklady:

Počas 12 rokov navrhovanej počiatočnej fázy výstavby a prevádzky by sa väčšina plánovanej investície, okrem niektorých špecializovaných strojov, vo výške 750 miliónov Eur rozdelila medzi samotnú Kremnicu, ako aj Slovensko ako celok. Presnejšie údaje budú uvedené v ekonomickej štúdii, ktorá bude súčasťou posudzovania vplyvov na životné prostredie (procesu EIA – pozri slovník na začiatku dokumentu), ak by občania súhlasili so začatím tohto posudzovania.

Možno najdôležitejším prínosom pre Kremnicu by bol fakt, že podľa plánov Ortacu by boli ťažobné aktivity použité na výstavbu Štureclandu: je to atraktívny koncept, v ktorom sa spájajú dobrodružné športy s divadlom, kúpele s biodiverzitou, doplnené výletmi historickým vlakom, ubytovaním, reštauráciami, múzeami a inými aktivitami dostupnými v meste Kremnica. Toto by vytvorilo ďalšie nové pracovné miesta s dlhodobým prínosom, čo by Kremnicu priviedlo do prvej ligy v cestovnom ruchu.

V Európe sa už stáva bežným, že investori poskytujú 1-3 % investičného vlastníctva miestnym mimovládny organizáciám, čím zároveň investujú do projektov zameraných na udržateľný rozvoj komunity. Počiatočný projekt drahých kovov by bol paralelne sprevádzaný dlhodobým projektom, ktorý by vytváral zisk a pracovné miesta v oblasti zelenej energie, zdravia, cestovného ruchu a s nimi spojenými službami.

Na Šturci by ťažba pod vedením Ortacu bola použitá ako stavebná fáza na vybudovanie „Štureclandu“.

b) Aké pracovné miesta sa vytvoria v troch pilieroch investície, a koľko ich bude?

Tri piliere investície predstavujú: stredisko pre vzácne kovy, geotermálna energia a integrovaný cestovný ruch. Odhaduje sa, že stredisko pre produkciu vzácnych kovov by poskytlo minimálne 250 priamych pracovných

miest. Prácu by našli inžinieri, hutníci, geológovia, mechanici, IT odborníci, pracovníci v administratíve a financiách, strojní operátori, vodiči nákladných áut, robotníci a pracovníci bezpečnostných služieb. Až 50 pracovných miest by mohlo vzniknúť v geotermálnej tepelnej prevádzke, a ďalších približne 50 miest v cestovnom ruchu a pohostinných službách v Kremnici pre zvýšený počet turistov v meste. Spolu by to bolo približne 350 pracovných miest. Navyše by tu bola možnosť vzniku ďalších okolo 50 miest vo výrobe šperkov z drahých kovov, ak miestni partneri budú mať záujem takéto stredisko si sami vytvoriť.

Turistický komplex Šturecland by poskytol ďalších najmenej 100 dlhodobých pracovných miest.

Ďalšie nové pracovné miesta by vznikli v maloobchode a v oblasti služieb, keďže miestni ľudia by mali mať viac peňazí a míňali by ich najmä v rámci vlastného regiónu.

c) Na stretnutí bolo povedané, že tieto pracovné miesta môžu obsadiť miestni ľudia. Ako to môžete zaručiť?

V prvom rade, najímať miestnych ľudí má ekonomický zmysel, pretože okrem znížených nákladov na cestovanie a čas sa miestni občania zapájajú do vlastného rozvoja, a práve oni najlepšie poznajú miestne podmienky. Okrem toho Ortac môže poskytnúť tieto záruky:

1. Minimálne 50% zamestnancov v novej prevádzke z kremnického regiónu.
2. Najmenej 75% zamestnancov zo širšieho regiónu.
3. Zaväzujeme sa k poskytnutiu profesionálnych tréningových programov pre tých miestnych žiadateľov, ktorí prejavia záujem. Budú navrhnuté v priebehu procesu EIA.

Tieto záruky sme pripravení zapracovať do zmluvy, a je veľmi pravdepodobné, že počet pracovných miest pre ľudí z regiónu by bol ešte vyšší. Pracovníkov z mimo okolia Kremnice by sme najímali len v tom prípade, ak by v tomto regióne neboli k dispozícii potrebné odbornosti.

d) Prečo niektorí odmietajú tieto investície len preto, že „starí chcú mať pokoj“, hoci mladí majú život pred sebou a budú tu oveľa dlhšie?

Túto otázku môžu asi najlepšie a otvorene zodpovedať len sami občania alebo ich zástupcovia. Nie je jednoduché tvoriť niečo nové, alebo meniť veci. A nové investície znamenajú zmenu. Práve úlohou Ortacu je, aby spolupracoval s miestnymi ľuďmi, ktorí chcú vedieť viac o tejto príležitosti pre rozvoj miesta, kde žijú a aby bolo úplne jasné, prečo sú predstavitelia

Ortacu presvedčení, že výhody by boli d'aleko, d'aleko väčšie, než akékoľvek riziká.

e) Čo možno ponúknuť mladým, aby nemuseli odchádzať z mesta, alebo dokonca hľadať prácu v zahraničí?

Odpoveď na túto otázku si vyžaduje neustály a proaktívny dialóg medzi miestnou samosprávou, obyvateľmi a podnikateľmi. Ak naozaj musia mladí odchádzať z mesta, aj do zahraničia, ako potvrdzujú štatistiky, potom je nutná strategická zmena, a nie rýchle a iba dočasné riešenie.

V tejto zmene by investícia Ortacu mohla zohrať významnú úlohu, a to prostredníctvom **otvoreného dialógu o súčasných a reálnych miestnych problémoch, po ktorom by nasledovali konkrétne investičné kroky, ktoré by priniesli dlhodobé pracovné príležitosti najmä pre mladých.** Investícia Ortacu by zahŕňala pracovné miesta, vymenované v bode 1b.

Treba zdôrazniť, že tvorba nových pracovných miest v sektore prírodných zdrojov spôsobila vo svete závažné environmentálne škody. Je nevyhnutné, aby partnerstvo „občania – samospráva - investor“ nedovolilo, aby sa to stalo tu, pretože ak má byť Šturecland úspešný, potrebuje čisté a zdravé životné prostredie. Viac informácií v bodoch 2, 4, 7b, 8, 10 a 14.

f) Aké ďalšie výhody (napr. dane, poplatky, atď.) a g) koľko peňazí vytvorených v dôsledku banských činností by zostalo v miestnej komunite?

Dane, poplatky, atď. by boli stanovené podľa slovenských zákonov:

- **DPH:** 20% z poskytovaných služieb.
- **Daň z príjmu, sociálne a zdravotné poistenie v súvislosti s mzdovými nákladmi.** Zodpovedá to asi 40% mzdových nákladov.
- **Podniková daň z príjmu** – treba ešte spresniť - 23% zdaniteľných ziskov.
- **Miestne dane z nehnuteľností.**
- **Poplatky za vyťaženie vzácne kovy:** (5% z obratu zlata),
- **Vlastníctvo miestnej mimovládnej organizácie** (napr. Fórum Kremnicko): 1 až 3% z investičného vlastníctva.
- **Iné:** pracovné miesta, služby, atď. – vid' zvyšok bodu 1. Pravidelné vklady do zákonom stanoveného fondu na rekultiváciu, dobudovanie infraštruktúry v meste a okolí, atď.

Teraz ešte nevieme presne, koľko peňazí by zostalo v miestnej komunite. Presnejšie to budeme vedieť až keď budú známe výsledky podrobnej štúdie prínosov a dopadov v procese EIA.

Vychádzajúc zo skúseností z iných miest, kúpna sila vyplývajúca z investície prináša nové pracovné miesta i nové služby. To by aj v Kremnici **viedlo k**

zvýšení cien nehnuteľností i voľno-časových aktivít, napriek obavám, že to by to bolo práve naopak. Veľa miestnych občanov má v tomto smere veľké obavy, a preto to bude nutné v procese EIA dôkladne preskúmať.

Je však nevyhnutné, aby sa dlhodobá zložka projektu, t.j. Šturecland (viď slovník pojmov na začiatku) začala budovať úplne od začiatku, aby mala Kremnica zdravú ekonomiku nielen v prvých rokoch investície, ale ešte v ďalej budúcnosti vďaka cestovnému ruchu, geotermálnej tepelnej energii a životnému štýlu.

2: Aké budú fyzické dopady na mesto?

a) Čo znamená mať lom v tesnej blízkosti mesta?

To závisí od toho, aká je vzdialenosť, ako je lom vybudovaný a čím sa stane po skončení prác.

Popri vizuálnych zmenách, najväčšie dopady, ak nie sú správne riadené, sú dôsledkom prašnosti, hlučnosti, lokalizovaných vibrácií, a príliš rýchleho rozvoja miestnej ekonomiky.

Vizuálny dopad: Najviac viditeľnou časťou investície by bola výstavba na Šturci (vrátane extrakcie vzácnych kovov a terénnych úprav) počas prvých 10 rokov projektu. Zahŕňalo by to aj zväčšenie už existujúceho lomu, no aj potom by bol viditeľný iba z niektorých častí mesta. Konkrétne vrchná časť západnej tváre by bola viditeľná, tak ako je aj teraz, z vyšších polôh, napr. z veže kostola sv. Kataríny, z cesty vedúcej na železničnú stanicu, a z vrchných oblastí východnej strany Kremnice. Niektoré domy na Kremnických Baniach by mali na projekt otvorený výhľad, keďže Šturec leží v doline pod nimi. Proces EIA by musel zahŕňať aj integrovaný program na rekultiváciu vegetácie, aby bolo zabezpečené odstránenie prípadného vizuálneho kazu ešte pred jeho finalizáciou ako Šturecland. Hneď od začiatku by bolo nevyhnutné zapojiť do tohto procesu tých, čo by na lom mali priamy výhľad, ako aj krajinárskych architektov, aby boli akékoľvek vizuálne kazy minimalizované ešte počas výstavby Štureclandu.

Dopady prachu: Prach vzniká pri odstrele suchej skaly, ako aj pri jej odstraňovaní z lomu a preprave do nákladných áut. Práši sa aj spod kolies áut pri ich pohybe po suchej zemi. Prach vzniká aj počas spracovania rudy. Napriek tomu je kontrola prašnosti pomerne jednoduchá: vychádza z princípu, že materiál, na ktorom sa pracuje, sa bude stále zvlhčovať. Napríklad v suchom počasí by Ortac musel minimalizovať prašnosť v lome postrekovaním vodou.

Ďalším opatrením znižujúcim tvorbu prachu by bolo použitie moderných odstrelových techník, ktoré presmerujú väčšinu výbušnej energie do vnútra

zeme. Táto metóda má dvojaký úžitok: vyžaduje si menšie množstvo potrebnej výbušniny, a tým aj nižšie vibrácie a menší hluk.

Celý spracovateľský proces by sa musel realizovať v prísne kontrolovaných podmienkach. Aj pri preprave do fabriky by platila nulová tolerancia pre tvorbu prachu. V procese EIA bude treba zväziť tvorbu prachu za každého počasia, ako i veterných podmienok, aby sa dal vytvoriť optimálny systém na znižovanie tvorby prachu s tým, že limity dohodnuté s občanmi a úradmi sa dodržia.

Vibrácie: Toto je vážna obava majiteľov domov v tejto oblasti, kvôli širokej sieti podzemných chodieb z čias podzemného dolovania. Vibrácie vznikajú pri odstrele. Preto by bolo nutné odstrely udržiavať na úrovni rešpektujúcej tie najprísnejšie limity. Tie sú v súčasnosti najprísnejšie definované v Nemecku pre odstrely v blízkosti miest, a tiež historických budov. Táto nemecká norma pod názvom DIN 4150 presne stanovuje úroveň vibrácií povolených pre konkrétne situácie. Návrh tohto procesu sa bude musieť vytvoriť počas procesu EIA a bude potrebné ho plne konzultovať s vlastníkmi domov a budov v blízkosti lomu. Bude pritom nutné zväziť tieto aspekty: aké časté by mohli byť odstrely, v akom čase by sa mohli konať, akým spôsobom by sa odstrely vopred oznamovali verejnosti, aby ľudia neboli prekvapení, a aké monitorovacie opatrenia sa budú vyžadovať, aby sa zabezpečilo dodržiavanie dohodnutých noriem. Dôležitou súčasťou diskusie na túto tému bude úplná transparentnosť v otázke sankcií pri porušení dohody.

Hluk: Stroje spôsobujú hluk. Odstrely spôsobujú hluk. Varovné systémy spôsobujú hluk. Úplné zverejnenie všetkých zdrojov hluku, ako aj metód jeho znižovania bude súčasťou procesu EIA. Konečné riešenia by museli byť založené na vedeckej štúdii s presným označením lokalít, ktoré by mohli byť hlukom zasiahnuté. Návrh systémov na znižovanie a manažovanie hluku by bolo treba urobiť počas procesu EIA na základe diskusie s tými, čo žijú nablízku, a na ktorých by podľa štúdie mohol mať hluk dosah.

Veľmi rýchly ekonomický rozvoj: Budovanie modernej prevádzky na produkciu zlata a striebra si vyžaduje celý rad odborností a služieb. Výsledkom je rýchly rast počtu lokálnych pracovných miest, úspešných firiem, pohostinských zariadení atď. (viď bod 1). To môže naštartovať obdobie mimoriadnej prosperity, ktorej dĺžka závisí od toho, ako dobre ju miestni občania spolu so samosprávou dokážu naplánovať a ďalej rozvíjať.

Všetky činnosti, ktoré by Ortac na Šturci realizoval, a ktoré by mohli byť potenciálnym problémom pre obyvateľov Kremnice, budú podliehať právnym obmedzeniam dohodnutým medzi investorom, komunitou a miestnymi orgánmi počas procesu EIA.

Ortac si je vedomý, že ak dohody týkajúce sa prevádzky poruší, bude musieť platiť pokuty tak, ako mu to uloží komunita a miestne orgány.

b) Dôjde k zničeniu Kremnice?

Nie. Partnerstvo medzi občanmi, miestnou samosprávou a investorom znamená, že všetky strany musia prosperovať. Každá investícia musí preukázať, že jej riziká sa nestanú nebezpečným hazardom, a to na základe hodnotenia nezávislých odborníkov, a pod dohľadom zástupcov občanov, samosprávy a investora ešte predtým, než bude akceptovaná (v rámci procesu EIA).

Navyše, pre Ortac nemá zmysel investovať peniaze do projektu, ktorý by poškodil jeho susedov a vystavil sa tak riziku, že projekt bude zastavený alebo finančne ohrozený. Akékoľvek poškodenie štruktúry mesta, vzhľadom na historickú hodnotu Kremnice, by bolo neúmerne nákladné, a pravdepodobne by vynulovalo všetky zisky, ktoré by Ortac mohol vytvoriť. Preto si v prvom rade sami akcionári Ortacu ako aj banky, ktoré ho majú financovať, musia byť absolútne istí, že ich činnosť nespôsobí žiadne škody, ešte pred tým, než investujú jediný cent.

c) Podľa Ortacu existuje možnosť prepravovať materiál z bane do spracovateľskej fabriky bez použitia nákladných áut. Čo tým chcete povedať?

Okrem nákladných áut sú ešte tri možnosti, o ktorých sa dá uvažovať: (i) dopravníkové pásy; (ii) lanovky, a (iii) kombinácia týchto dvoch možností s nákladnými autami. Všetky možnosti sa budú analyzovať v rámci procesu EIA a budú prediskutované s občanmi a samosprávou skôr, než sa urobí spoločné rozhodnutie, ktorá možnosť by bola najlepšia a najpriateľnejšia.

d) Čítala som, že kyanid nemusí byť až taký nebezpečný, ako som si myslela. Ale nevyjadrili ste sa jasne, aké spracovateľské metódy chcete použiť, a aké sú nebezpečenstvá každej metódy.

Kyanid je jednou z chemikálií, ktoré sa používajú v banskom priemysle na extrakciu zlata a striebra z horniny buď vo fabrike, kde sa kyanid používa v uzavretom cykle, alebo ako „kyanidová ťažba“¹. V tejto fáze sa v rámci prieskumu ložiska Šturec zvažuje celý rad riešení. Kyanid je jedným z nich, a je to nebezpečná chemikália. A ako každá iná chemikália, aj táto by sa brala do úvahy ako možnosť na extrakciu zlata len v medziach vysoko zabezpečenej fabriky podliehajúcej prísny bezpečnostným opatreniam. Monitoring takejto prevádzky by musel prebiehať v súlade s najprísnejšími normami. **Žiadna komunita by nemala akceptovať vystavenie sa riziku**

¹ Pojmom „kyanidová ťažba“ sa často označuje používanie kyanidu na haldách pod holým nebom, a pre ložisko Šturec sa s ňou vôbec neuvažuje.

kyanidového znečistenia. Môže byť pravdou, že v mnohých vyspelých krajinách sa ukázalo, že kyanid sa dá použiť bezpečne, no vystaviť niekoho nebezpečenstvu z použitia kyanidu alebo inej toxickkej chemikálie je jednoducho neprijateľné.

Alternatíva, ktorou v minulosti mohla byť ortuť, dnes už nepripadá do úvahy. Jej použitie bolo prísne obmedzené „Minamatským dohovorom“, novou dohodou podpísanou vyše 140 krajinami.

Ďalšie metódy, ktorých možnosť použitia Ortac skúma a zvažuje, zahŕňajú tiomočovinu, tiosíran a príbuzné zlúčeniny.

Keď bude k dispozícii viac informácií, zverejníme ich tak, aby občania mali prístup ku všetkým relevantným informáciám ešte predtým, než sa urobí akékoľvek rozhodnutie. Všetky možnosti budú transparentne preskúmané v rámci procesu EIA. Ešte raz však chceme zdôrazniť, že **nech už by sa použila ktorákoľvek chemikália, bolo by to vo fabrike, (t.j. v uzavretom a zabezpečenom priestore) v súlade so všetkými direktívami EÚ, a v žiadnom prípade nie pod holým nebom.**

3: Aké výhody by mali starší ľudia?

a) Aké sú potenciálne negatívne dopady na kvalitu života? (Hluk, prach, atď.)

Vid' odpoveď v bode 2 o hluku a prachu. Je dôležité znovu zdôrazniť, že by bolo treba podpísať dohody o prijateľných limitoch na hluk a prach medzi občanmi, samosprávou a investorom. Ak budú tieto limity prekročené, investor bude potrestaný vysokými pokutami. Dohoda bude nutná skôr, než sa vypracuje podrobný projekt, aby sa dali správne vypočítať všetky náklady.

b) Čo môže Ortac ponúknuť na zlepšenie kvality života dôchodcov, ktorých už pracovné miesta nezaujímajú? (podpora sociálnych služieb, aktivity, starostlivosť, atď.)

Pre začiatok Ortac vytvorí partnerstvo s Fórom Kremnicko (platforma vložení občania – miestna samospráva – investor) na aktivovanie projektov win-win, t.j. prospešných pre všetkých (vid' slovník pojmov na začiatku tohto dokumentu). Tu Ortac začne svoje zodpovedné zapojenie sa do občianskej komunity, ukáže svoje hodnoty a zaviazá sa k partnerstvu s občanmi a samosprávou. Jeho prvým projektom spolupráce s Fórom je sponzorovanie sumy 50 000 EUR na malé projekty, s limitom 500 EUR na každý, o ktoré sa môžu uchádzať skupiny a asociácie počas celého roka 2013. Toto samozrejme platí aj pre dôchodcov a seniorov.

Ak by sa nakoniec investičný projekt vzácnych kovov začal realizovať, súčasťou dohody medzi Ortacom, samosprávou a občanmi by bol ďalší balík pod názvom “Dohody o investíciách a benefitoch” (IBA). Finančné prostriedky z fondu IBA budú môcť byť použité dôchodcovia na investície do takých projektov, z ktorých budú mať priamy úžitok.

Ale myslíme si, že možno najväčším prínosom pre dôchodcov by mohla byť skutočnosť, že by žili v regióne s bohatou ekonomikou, kde sú služby verejnosti na oveľa vyššej úrovni. Vznikla by napr. reálna možnosť vybudovať moderné sociálne a rehabilitačné centrum pre dôchodcov. Okrem toho by sa seniori mohli uplatniť aj ako zamestnaní dôchodcovia v takých profesiách ako napr. strážna služba, resp. dozor.

No pre iných by možno tým najdôležitejším zlepšením kvality života, popri zdravom životnom prostredí, bola možnosť, že ich deti a vnuci môžu zostať doma, lebo sa tu užívajú a budú tu mať všetko, čo potrebujú.

4: Prečo by si Ortac dával takúto námahu?

Odpoveď je jednoduchá: akcionári Ortacu chcú mať zisk zo svojej investície. Nemôžu ho mať v krajine EÚ ako je Slovensko, najmä vzhľadom na minulý konflikt okolo projektu prírodných zdrojov v Kremnici bez toho, aby splnili najprísnejšie normy, najvyššie štandardy a najlepšie možné postupy. K nim patrí aj získanie súhlasu občanov a miestnych orgánov k potenciálnemu projektu na extrakciu drahých kovov zodpovedným spôsobom, ktorý by bol súčasťou oveľa väčšieho a dlhodobého ochranného a rozvojového projektu. Skutočnosť je taká, že miestni občania môžu a aj by mali žiadať, aby sa počas procesu EIA prijal takýto prístup, a aby sa v ňom pokračovalo aj v prípade udelenia povolenia na stavbu Štureclandu.

5: Ako môžeme veriť, že Ortac dodrží svoje sľuby o tejto investícii aj potom, čo dostane povolenie, alebo že iná firma bude rešpektovať tieto sľuby, ak Ortac po rokoch predá licenciu niekomu inému?

Žiadnej firme by sa nemalo dôverovať a priori. Biznis je súčasťou spoločnosti, a spoločnosť má právo i povinnosť trvať na tom, aby biznis robil to, čo spoločnosť potrebuje.

a) Čo máte na mysli pod pojmom právny subjekt, ktorý by mal s Ortacom podpísať zmluvu?

Tento právny subjekt (otvorený pre každého) by vznikol z diskusií v rámci Fóra Kremnicko. Muselo by to byť združenie alebo mimovládna organizácia s právnou subjektivitou a riadne zvoleným predstavenstvom reprezentujúcim všetky strany, pričom väčšinový hlas by mali občania. Táto organizácia by mala právomoc podpisovať s Ortacom zmluvy o všetkom: od prijateľnej úrovne hluku a prachu, cez úroveň rizika a správneho použitia chemikálií, až po miestne investície do cestovného ruchu, ochrany prírody, kultúrneho dedičstva mesta a okolitej biodiverzity. Toto by samozrejme bolo navyše k akýmkoľvek právnym požiadavkám mesta alebo štátu.

b) Kto by zaplatil za vytvorenie takéhoto právneho subjektu?

Ortac by bol ochotný zaplatiť všetky súvisiace minimálne výdavky, ak by sa tento subjekt nerozhodol inak.

c) Ako môžeme veriť, že Ortac bude rešpektovať takúto zmluvu, keď naša vláda i naše firmy zmluvy a dohody pravidelne porušujú?

Je na tomto subjekte, aby uzavrel dostatočne presné zmluvy, ktorých podmienky zabezpečia, aby ich Ortac dodržiaval. Ak ich poruší, bude za to musieť tvrdo platiť. Na všetkých stupňoch bude potrebné právne poradenstvo.

d) Hovoríte, že chcete, aby bol lom dlhý iba 1km. No ak cena zlata stúpne, alebo ak sa zlepši technológia, ako budeme vedieť, či sa nepokúsíte jeho rozmery zväčšiť?

V prvom rade by sme chceli vysvetliť toto: lom by bolo pravdepodobne treba zväčšiť na dĺžku okolo 1 200 metrov a šírku 450 metrov. Tento odhad je založený na veľmi dôkladnom geologickom prieskume oblasti Šturca, ktorý ukazuje lokalizáciu zásob, ktoré sa dajú vyťažiť bezpečne a hospodárne. V súčasnosti je lom 600 metrov dlhý a 300 široký.

Projektom, na ktorý by boli vydané povolenia a na ktorý by finančné inštitúcie uvoľnili peniaze, by mal byť ten projekt, ktorý bude výsledkom procesu EIA.

Je pravda, že zmeny v cene zlata by mohli mať vplyv na veľkosť lomu, ale Ortac by v absolútne žiadnom prípade nemohol zväčšiť projekt bez toho, aby najskôr nezískal súhlas komunity a orgánov, a ani by si to neprial, aj z dôvodov uvedených v otázke 4.

Netreba ani zdôrazniť, že na zväčšenie projektu by sme museli predložiť na schválenie nový zámer, o ktorom by sa uvažovalo v rámci novej EIA. Tento proces je časovo a finančne taký náročný, že Ortac by sa naň podujal iba v prípade, keby bol oň skutočný záujem zo strany miestnej komunity.

6: Čo máte na mysli pod pojmom geotermálna energia?

a) Ako plánujete použiť túto geotermálnu vodu?

Geotermálna voda, lokalizovaná hlboko pod lomom Šturec, je významným zdrojom energie, ktorý by sa mohol použiť na výhrev potenciálnej fabriky na vzácne kovy, ako aj mesta, ale ešte bude treba vypracovať štúdiu ekonomickej výhodnosti, aby bolo jasné, aké sú čo najpraktickejšie možnosti jej využitia, a ktorí partneri by mali záujem o jej rozvoj.

Vyhrievanie by prebiehalo s použitím výmenníkov tepla, nie cez priamy kontakt, čím by integrita vody zostala neporušená. Dodržiavanie predpisov

SR a EÚ o používaní geotermálnej energie je nutnosť, ako aj preskúmanie všetkých jej aspektov v procese EIA.

Je tu ešte ďalšia, veľmi významná možnosť, a to využiť geotermálnu vodu na liečebné účely v kúpeľoch. Aj toto je ešte potrebné dôkladne preskúvať.

b) Ak chcete používať energiu získanú z geotermálnej vody pre svoju vlastnú činnosť pri extrakcii drahých kovov, ako môžete tvrdiť, že je to investícia na úžitok komunity?

V súčasnosti sa v kremnickom bazéne v čase špičky používajú len 2 alebo 3 % geotermálnej vody vychádzajúcej z prieskumného vrtu pri Šturci (pri šachte Ludovika). Zvyšok (vyše 97%) zbytočne voľne odteká do Dedičnej štôlne, odkiaľ sa vypúšťa do rieky Hron neďaleko Žiaru nad Hronom. A to sa ešte ani neurobila kompletná štúdia geotermálneho potenciálu. Preto je veľmi pravdepodobné, že je tam dostatok geotermálnej energie na rôzne účely. Všetky potenciálne dopady sa budú musieť podrobne preskúmať v procese EIA.

Použitie geotermálnej vody by umožnilo, aby sa investícia do projektu Šturec vyvinula ako zelený projekt za atraktívnych ekonomických podmienok. Bolo by to prínosom aj pre dobré meno nielen Ortacu, ale i celého regiónu, keďže by sa preukázala skutočná oddanosť zdravšiemu životnému prostrediu a udržateľnému podnikaniu.

Navyše, ak sa ukáže, že tento zdroj je dosť veľký, mohol by byť základom pre dlhodobú zamestnanosť a oveľa ekologickejšiu a lacnejšiu zdrojov tepla pre Kremnicu.

c) Aké ďalšie príležitosti sa v tejto súvislosti ponúkajú mestu? (pracovné miesta, vykurovanie mesta, aqua park, prípadne čo ešte?)

Rozvoj zdroja geotermálneho tepla by mohol vyústiť do liečebných kúpeľov, alternatívnych zdrojov vykurovania, a do nových pracovných miest, ktoré s tým všetkým súvisia.

7: Čo máte na mysli pod pojmom integrovaný cestovný ruch?

a) Turisti chodia do nášho mesta kvôli biodiverzite. Prečo by sa chceli pozerat' na baňu?

Ortac má v blízkosti Šturca vybudované banské múzeum v štôlni Andrej, ktoré len minulý rok navštívilo okolo 5 500 turistov. Ľudí naozaj zaujíma podzemný svet, geológia, technológie, a všetko, čo s tým súvisí.

Banská činnosť v dnešných časoch priťahuje stále viac a viac turistov, a tak sa stáva súčasťou cestovného ruchu.

Ale na Šturci, tak ako hovoríme v bode 1a, by sa ťažba pod vedením Ortacu použila ako stavebná fáza na vybudovanie Štureclandu.

b) Aké škody by mohla baňa spôsobiť našej turistickej atrakcii, ktorou je biodiverzita?

Počas stavebnej fázy „Štureclandu“ by turisti nemali prístup k žiadnej atrakcii biodiverzity v lome Šturec, pokiaľ by tam prebiehali výkopové práce.

Podľa nášho najlepšieho vedomia a znalostí, mimo územia staveniska a extrakcie zlata a striebra by nedošlo k nijakému potenciálnemu poškodeniu biodiverzity. Bude to však ešte predmetom podrobného skúmania v rámci procesu EIA, a o všetkých zisteniach bude verejnosť riadne informovaná.

Aby Ortac splnil požiadavky EÚ, musel by urobiť vyrovnávacie opatrenia, ktorými by sa biodiverzita okolo Šturca ešte obohatila. Tieto budú bližšie zadefinované v procese EIA, ako aj na základe požiadaviek miestnej samosprávy a občanov. Vyrovnávanie biodiverzity znamená vykompenzovať prípadné straty tak, že sa merateľným spôsobom urobia také ochranné aktivity, ktoré budú pre biodiverzitu prínosom.

c) Aké finančné výhody by mohol priniesť takýto cestovný ruch? Aké pracovné miesta by v ňom vznikli?

Cestovný ruch by sa rozvíjal čo do množstva i kvality. Po prvé, viac turistov v meste znásobuje faktor míňania ich peňazí v Kremnici, a po druhé, kvalitnejšie zariadenia a schopnosť udržať turistov prostredníctvom stratégie integrovaného cestovného ruchu zvyšuje sumu útrat, pripadajúcich na jedného turistu. So zvyšovaním takýchto útrat zo strany turistov by sa zlepšoval aj rozvoj existujúcich firiem a zariadení, čo by viedlo k ďalším pracovným miestam vo všetkých odvetviach cestovného ruchu, a následne k zvýšeným príjmom mesta z daní. Mikro-región Kremnicko už má svoje turistické atrakcie: stratégia integrovaného cestovného ruchu by zahŕňala aj súčinnosť so Skalkou a obcou Krahule, ako aj inými atrakciami, čím by sa dosiahlo, že turisti zostanú v oblasti dlhšie, strávia v nej viac nocí, a prispievajú tak k rozvoju miestnej ekonomiky. Momentálne odhadujeme, že by tu vzniklo ďalších 50 pracovných miest, ale toto číslo bude závisieť hlavne od toho, ako by sa rozvíjalo miestne podnikanie, spojené s výstavbou nových ubytovacích, stravovacích a pohostinských kapacít a s nimi spojených služieb.

8: Konečne je tu príležitosť, aby sa v Kremnici niečo dialo, prvýkrát za posledných 20 rokov: prečo to niektorým ľuďom tak prekáža?

a) Prečo sa ľudia boja niečoho, čo ešte nemá ani len formu projektu?

Je prirodzené, že každá investícia takéhoto rozmeru má významný dosah. Každé nedorozumenie týkajúce sa rizík a prínosov takejto investície môže vyvolať obavy, ak sa spája s potenciálnou veľkosťou tohto projektu. Táto investícia by pre Kremnicu znamenala zmeny, a každá neznáma zmena môže vyvolať strach. Cieľom procesu EIA je skúmať a analyzovať dopady

a prínosy investície otvorene s občanmi a relevantnými úradmi, aby sa zabezpečilo, že návrh konečnej investície by zahrnul iba scenáre, ktoré budú prínosom pre všetkých (win-win). V posledných rokoch tu postupne vznikla značná nedôvera voči firmám, ktoré vlastnili Kremnicu Gold. Aj dnes ešte vo svete nájdeme veľa zlých príkladov ťažby, najmä pri využívaní prírodných zdrojov v Treťom svete (hoci nie iba tam). Ortac je presvedčený, že zmeny, ak by boli vedené v partnerstve s ním, občanmi a úradmi, by boli pre Kremnicu a okolie dobré a pozitívne, a využili by sa na naštartovanie udržateľného rozvoja, nezávislého od prírodných zdrojov.

b) Čo môže Ortac urobiť pre to, aby pomohol zvrátiť postupné zhoršovanie kvality života v Kremnici, ku ktorému dochádza v posledných rokoch?

V konečnom dôsledku bude záležať len na partnerstve medzi Ortacom, občanmi a miestnou samosprávou, ako zabezpečiť, že investícia sa použije tak, aby bola udržateľná a v najlepšom záujme komunity.

No už teraz vieme takmer s istotou povedať, že navrhnutá investícia by vytvorila nové pracovné miesta, doplnila a skvalitnila už existujúci turistický ruch, oživila aktivity súvisiace s geotermálnou vodou a podporila udržateľný rozvoj. Prílev investícií generuje priame a nepriame pracovné príležitosti a vedie k prirodzenému oživeniu a regenerácii vďaka tomu, že ľudia a miestne orgány si pomocou nových zdrojov zvyšujú svoju životnú úroveň. V tejto súvislosti nám napadá ako ukážka zodpovedného oživenia rozvoja prírodných zdrojov aj projekt v Hodruši.

c) Ako máme vedieť, že investícia Ortacu všetko ešte nezhorší?

Všetky riziká a prínosy sa zverejnia, preskúmajú a preveria počas procesu EIA. Občania, samospráva a investor potom zvážia kladné i záporné dopady na základe poznania všetkých skutočností.

9: Aké investície máte konkrétne na mysli?

a) Aké technológie by mali nabaľovať ďalšie investície?

Tieto technológie a špecializované odborné postupy by zahŕňali:

- Bezpečné systémy extrakcie zlata a striebra vrátane najvyspelejších riadiacich a kontrolných mechanizmov, moderných metód ťažby a spracovania rudy.
- Dizajn šperkov, ako aj výrobu šperkov a ich "brand manažment" (manažment ich značky).
- Výrobu tepla z geotermálnej energie a manažment obnoviteľných zdrojov tzv. zelenej energie.
- Zakladanie a rozvoj moderného kúpeľníctva.
- Nové a alternatívne metódy liečenia.
- Najmodernejšie počítačové riadiace systémy.

- Geologické a hydrogeologické výskumné laboratóriá.
- Vyspelé opatrenia a metódy na znižovanie prašnosti a hluku.
- Postupy pre ochranu a tvorbu krajiny.
- Alternatívne športové aktivity (rozvoj športu).
- Vybavenie pre extrémne druhy športu.
- Vytvorenie divadla pod holým nebom (amfiteátra).
- “Brand manažment” (manažment značky) cestovného ruchu, propagácia lokality a súvisiaci rozvoj podnikateľských aktivít.

Z minulosti dobrým príkladom takéhoto pozitívneho dopadu banskej činnosti na ďalší rozvoj je Kremnická mincovňa. Je veľmi pravdepodobné, že po fáze počiatočnej investície Ortacu by sa mnohé z vyššie uvedených oblastí ďalej samostatne úspešne rozvíjali, presne tak ako mincovňa. Okrem toho by táto rozvíjajúca sa činnosť pritiahla do mesta ďalšie nové investície, najmä vďaka bohatstvu, ktoré by sa v Šturci ťažilo, ako aj vďaka celkovému rozvoju kraja. Takýto pozitívny vplyv ťažby drahých kovov v minulosti na rozvoj spoločnosti a jej blahobyt je v Kremnici napokon dodnes evidentný.

Ďalšie nabaľované investície by v budúcnosti mohli zahrnúť skleníky na pestovanie zeleniny vykurované teplom z geotermálnych zdrojov, rybníky, vodné športy, a podobne. V rámci Fóra Kremnicko by sa podporila realizácia štúdie o ekonomickej výhodnosti pre každú spomínanú oblasť.

b) Čo súvisí s touto prípadnou investíciou vo výške 750 miliónov Eur? Aké sú jej prínosy?

Pozri odpovede na otázky 1 a) a 1 b).

c) Ako vôbec môžete od nás chcieť, aby sme súhlasili s niečím, čo si nevieme ani predstaviť (napr. rekultivácia lomu)?

Vynaložili sme naozaj veľa úsilia, aby sme získali Vaše názory na to, čo by mal obsahovať náš projekt. Neočakávame, že niekto bude súhlasiť s niečím bez toho, aby mal potrebné informácie. Myslíme tým aj vizuálne modely a prezentácie. V súčasnosti dávame dokopy všetky reakcie a pripomienky, a pripravujeme projektovú dokumentáciu, aby sme Vám mohli ukázať, čo sa dá urobiť. Po vydaní týchto otázok a odpovedí by sme Vám radi vizuálne predstavili aktuálny návrh projektu „Šturecland“.

d) Je Ortac pripravený predkladať miestnemu zastupiteľstvu správu na mesačnej báze, aby boli zvolení zástupcovia o všetkom a v plnej miere informovaní a aby mali príležitosť túto investíciu pomáhať usmerňovať?

Áno, urobíme to veľmi ochotne. Bude na zvolených zástupcoch mesta, aby rozhodli, ako často a akým spôsobom by sa takáto správa predkladala. Budeme sa snažiť získať ich pre spoluprácu a riadiť sa podľa ich pokynov.

e) My sa Vás stále pýtame, čo chcete urobiť a Vy nám stále dávate iba nejasné odpovede. Ako si máme o Vás myslieť, že ste seriózna spoločnosť so serióznymi investičnými plánmi, keď nám nepoviete, čo robíte?

Dúfame, že tu uvedené odpovede na všetky Vaše otázky, ktoré ste sa pýtali na stretnutiach Fóra v novembri a decembri 2012 pomôžu veľa vecí objasniť. Snažíme sa transparentne prezentovať naše aktivity aj v mesačníku "Ortac Info" (každý návrh na vylepšenie dizajnu alebo obsahu tohto spravodaja len privítame). Okrem toho, a to sme uviedli aj v odpovedi 9 d), sme ochotní otvorene poskytovať informácie mestskému zastupiteľstvu pravidelne, každý mesiac, hneď od tejto chvíle, pokiaľ sa na tom dohodneme so samosprávou, a ak si to ako občania želáte.

Koniec koncov, máme dve možnosti: predložiť veľmi konkrétne plány projektu, ktorý by sa ukázal ako nevhodný a neakceptovateľný; alebo sa najskôr dohodnúť na spoločných princípoch a zabezpečiť, aby boli v investičnom projekte, ktorý vypracujeme, dodržané. Ako svoju stratégiu sme zvolili druhý postup, aby sme sa tak vyhli konfliktným a polarizujúcim situáciám z minulosti. Pochopiteľne, každý návrh sa pred realizáciou vypracuje do najmenších podrobností počas procesu EIA.

f) Z vášho dokumentu o vízii presne nerozumieme, čo chcete vlastne urobiť. Mohli by ste nám to vysvetliť jednoduchšie?

Naša vízia definuje zo širšieho pohľadu princípy, ktoré tvoria základ nášho procesu a našej investičnej filozofie. Ide o dokument, ktorý pokrýva tému v širokom rozsahu a ktorého ambíciou nie je navrhnuť nejakú investíciu, ale skôr dať Vám predstavu o tom, do čoho sme schopní investovať. Vo vízii sme predstavili seba, ako aj spôsob rozmyšľania v našej firme. Dúfame, že prostredníctvom týchto otázok a odpovedí sa nám podarí naše zámery a plán objasniť ešte lepšie.

10: Čo by bolo predmetom právnej dohody?

Obsah akejkoľvek dohody o dopade a prínosoch (IBA) by sa vyjednal medzi Ortacom, občanmi a miestnou samosprávou, s podporou právnych odborníkov. Pokrýval by akceptovateľné limity rušivých vplyvov, ako aj podrobnosti o podpore, ktorá by sa poskytla iniciatívam Fóra zameraným na zlepšenie života miestnych obyvateľov. Išlo by o právne potvrdenie našej dohody s občanmi a všetkými zainteresovanými, ako aj iných dohôd, ktoré neupravuje súčasná národná legislatíva.

11: Baníctvo je naše dedičstvo, tak prečo ho odmietame?

Banská činnosť v Kremnici sa v súčasnosti zväčša vníma ako deštrukcia kvality života občanov. Toto tvrdenie neustále opakujú členovia združenia ako je Kremnica nad zlato, ktorí vždy spájajú baníctvo s deštrukciou.

Ak by mala platiť takáto definícia, aj my by sme boli rozhodne proti.

Existuje však banská činnosť konštruktívna a deštruktívna (pozri slovník na začiatku). My sme si zvolili práve tú konštruktívnu. Ortac je presvedčený, že deštruktívna banská činnosť a všetko, čo s ňou súvisí, nemá čo dnes hľadať v Európe ani v súčasnom svete.

Treba vidieť aj to, že niektorí politici si stavajú kariéru na strachu, z ktorého vytŕkajú politický kapitál. Tu hrozí riziko, že príbeh deštruktívnej banskej činnosti sa bude neustále oživovať, aj keď už nikto nemá nijaké plány takúto ťažbu robiť. Tí, čo si na deštruktívnej ťažbe postavili svoju popularitu, nechcú stratiť jej zdroj. Dokonca aj keď deštruktívni ťažiarci už dávno odišli.

12: Čo si myslí o navrhovanej investícii vláda?

Myslíme si, že vláda je ochotná podporiť akúkoľvek investíciu, ktorú by si občania želali a ktorá by bola výhodná pre ekonomiku. A naopak, sme presvedčení, že by nepodporila investíciu, ktorá by bola škodlivá pre životné prostredie, alebo by mohla mať dlhodobý negatívny vplyv na obyvateľov.

Nemáme žiadny záujem o investície, z ktorých by obyvatelia miesta, kde sa investícia realizuje, nemala osoh – to by nedávalo, ani z podnikateľského pohľadu, vôbec žiadny zmysel.

13: Čo môžeme z investície od spoločnosti Ortac získať my, bežní občania?

a) Toto zlato patrí štátu – ako by sme si z neho mohli vziať trochu aj pre seba?

Ortac je držiteľom práv v dobývacom priestore Kremnica, v ktorom sa nachádzajú štátom vlastnené zásoby zlata a striebra. Ak by sa projekt realizoval – Ortac by v skutočnosti za svoju činnosť platil štátu v podobe investícií, daní, poplatkov a benefitov, čím by si vlastne drahé kovy od štátu a komunity kupoval. Potom by ich musel predávať tak, aby mohla byť vytvorená dostatočná marža zisku nutná k odôvodneniu počiatočnej investície. Ortac teraz pozorne počúva, aby pochopil, čo potrebujú občania a miestna samospráva. Na základe toho sa rozhodne, či by bola extrakcia drahých kovov rentabilnou možnosťou.

Miestni občania by mali úžitok aj z krátkodobých prínosov, aj z dlhodobo udržateľných príležitostí. Ďalšie súvisiace podrobnosti sú uvedené v odpovedi na otázku 1a a 1b.

b) Prečo by sme mali dovoliť, aby sem prišli nejakí ľudia a naše zlato odviezli do Anglicka?

Ortac nemá záujem zobrať nijaké zlato do Anglicka. **Zlato a striebro má len peňažnú hodnotu, ale až vtedy, keď sa dostane zo zeme a spracuje sa.** Preto je v záujme občanov, aby mali takého investora, ktorý by vložil veľký objem kapitálu, a mal aj potrebnú vyspelú odbornosť na to, aby sa zásoby

mohli pretvoriť na hodnotu. S tým, že sa to dá urobiť s cieľom dlhodobého prínosu a bez ohrozenia životného prostredia, tak ako sme už uviedli v predchádzajúcich odpovediach.

Ortac by sa nebránil spolupracovať so štátom a miestnymi úradmi pri hľadaní cesty, ako udržať tieto drahé kovy na Slovensku. Fakt, že by sa dal určiť ich pôvod a že by boli vyťažené etickým spôsobom, by ešte zvýšil ich hodnotu, čo by sa dalo zhodnotiť aj pri razení mincí a výrobe šperkov.

Eticky vyťažené zlato zo srdca Európy by zvýšilo reálnu hodnotu nielen Ortacu, ale najmä značky Kremnica a celého regiónu.

14: Aké by mala existencia bane dopady na životné prostredie? Do akej miery vám môžeme dôverovať, že po sebe zanecháte poriadok?

Dopady na životné prostredie budú závisieť od toho, ako by bol lom postavený. To sa preskúma verejne počas procesu EIA, tak aby všetky relevantné informácie - dobré i zlé - boli verejne známe ešte pred prijatím rozhodnutí.

Pokiaľ ide o dôveru: namiesto slepej dôvery je oveľa istejšie zabezpečiť sa právnymi zárukami. Aj tie bude treba pevne stanoviť počas procesu EIA. V prípade tejto investície to môže byť ľahšie, keďže Ortac by musel budovať Šturecland hneď od začiatku, takže „poriadok“ by sa robil priebežne už počas stavby.

a) Kto urobí EIA - posúdenie vplyvov na životné prostredie?

Ak miestne úrady a samosprávy dajú súhlas na proces EIA, toto posúdenie urobia odborníci určení Ortacom v partnerstve s občanmi a miestnou samosprávou. Podľa zákona náklady na odborníkov pre proces EIA pokrýva Ortac. Aby však bola dodržaná rovnováha, títo odborníci sa budú musieť zodpovedať partnerstvu „občania - samospráva - investor“ (Fórum Kremnicko), a svoju nestrannosť dokázať všetkým trom partnerom.

b) Aké sú garancie, že okolitá krajina sa zrekultivuje?

Už od začiatku by sa odkladali finančné prostriedky na rekultivačný proces po ukončení prevádzky. Základný prieskum pre EIA bude slúžiť ako „benchmark“, referenčná úroveň, aby sa zabezpečilo, že v konečnom dôsledku by sa biodiverzita nielen zregenerovala, ale dokonca zvýšila.

c) Aké finančné rezervy sa pre tento účel vytvoria?

Zabezpečovalo by sa to pomocou IBA. V podstate by bolo potrebné, aby sa na každú tonu vyťaženej suroviny dohodla nejaká suma peňazí, ktorá by sa odkladala na rekultiváciu dotknutého územia. Ako to vyžaduje zákon, tieto

peniaze budú nedotknuteľné, až kým by nebol dobudovaný Šturecland a napravené všetky environmentálne dopady.

d) Ako to bude vyzerat' po ukončení ťažby?

Pozri odpovede na otázky 7 a ďalšie, týkajúce sa opisu „Štureclandu“. Čoskoro by sme Vám našu predstavu chceli ukázať aj vizuálne .

15: Prečo si ľudia v Kremnici stále myslia, že je to tá istá firma, ktorá sa snaží presadiť ťažobný projekt? Čo by ste ešte mohli urobiť, aby ste ukázali, že vy ste niekto iný?

Trvalo nám dva roky, kým sme zo seba dokázali striasť bremeno zdedené z konfliktu medzi bývalým investorom, miestnou samosprávou a združením Kremnica nad zlato. Dokonca i dnes nás neprestáva prekvapovať hĺbka tohto konfliktu a z neho vyplývajúci strach a nedôvera. Naša investičná vízia je výsledkom nášho snaženia o zadefinovanie spoločných východísk, toho, čo sa dá urobiť pre nájdenie riešenia k spokojnosti všetkých strán. V tejto súvislosti by sme chceli poďakovať všetkým, ktorí nám pomohli svojou zainteresovanosťou, a najmä tým, ktorí obetovali veľa zo svojho vzácneho času a umožnili nám správne veci pochopiť, ale napokon aj tým, ktorí neúprosne bojujú proti deštruktívnemu typu banskej činnosti. Keď ľudia pochopia, v čom je rozdiel medzi deštruktívnou a konštruktívnou investíciou, ľahšie sa bude dať pochopiť aj ten veľký rozdiel, ktorý ponúka Ortac.

Samozrejme, riešenie tejto otázky si vyžaduje otvorenú a transparentnú komunikáciu s občanmi a miestnou samosprávou, a tu je ešte stále čo vylepšovať, na čom aj nám veľmi záleží. Náš spravodajský mesačník s aktuálnymi informáciami, naše osobné i spoločné stretnutia v rámci Fóra, stále lepšia prístupnosť k top manažérom, publikovanie našej vízie i týchto otázok a odpovedí, je len začiatkom toho, čo ešte budeme musieť urobiť. Úsilie o otvorenú a transparentnú komunikáciu musí pokračovať paralelne s aktívnym zameraním sa na budovanie partnerstva s občanmi a miestnou samosprávou. Pri tomto snažení oceníme aj naďalej, ak sa s nami budete deliť o svoje pripomienky a rady.

16: Aký veľký má byť samotný lom?

Ak by sa projekt uskutočnil, odhaduje sa, že lom by bol 1200 metrov dlhý a 450 m široký. Pre porovnanie, dnes má lom rozmery 600 x 300 metrov. Konečná hĺbka by sa pohybovala od 120 do 260 metrov, v závislosti od toho, z akého miesta na povrchu sa výška meria; znamená to, že úroveň dna lomu by dosiahla nadmorskú výšku 540 metrov, čo je približne o 100 metrov hlbšie než dno súčasného lomu v Šturci.

17: Čo sa stane s lomom a haldami vytvoreného horninového odpadu po extrakcii rudy?

Lom by tvoril základ pre Šturecland (pozri otázku 7a).

Čo sa týka horninového odpadu a rozomletej spracovanej rudy – bude záležať na rozhodnutí ľudí, ktorú z ponúkaných alternatív by si zvolili, a tiež na našej dohode o tom, čo by sa mohlo vybudovať. Zvyčajne sa takéto odpady ponechávajú ako skládky horninového odpadu, ale tým sa vlastne mrhala aj ponúkaná príležitosť pre miestny rozvoj. Dajú sa uviesť dobré príklady z celého sveta, kde bol horninový odpad využitý na kreatívnu krajino-tvorbu, niekedy ako umelecké výtvary, inokedy ako umelé rybníky a rekreačné územia, ale aj ako podkladové plochy pre výstavbu priemyslových parkov, ciest a diaľnic, golfových ihrísk, či iných športovísk. To najdôležitejšie však je, nech by sa z odpadu vybudovalo čokoľvek, aby to bolo niečo, z čoho budú mať občania i biodiverzita skutočný úžitok v strednodobom, ale aj dlhodobom horizonte. Presne ako pri Štureclande, tento proces by sa dal použiť na výstavbu užitočného developmentu. O týchto možnostiach sa bude diskutovať s predstaviteľmi tých komunít, ktorých sa to bude týkať, aby sa tak našlo vzájomne prospešné riešenie. Príkladom môže byť riešenie z Veľkej Británie zo začiatku roka 2012, kde z takto vytvorenej hromady horninového odpadu vytvorili sochu ležiacej ženy. Veľmi rýchlo sa z nej stala vyhľadávaná turistická atrakcia (známa ako Northumberlandia).

18: Ako to bude s geotermálnou energiou?

Pozrite sa, prosím, na otázku 6.

19: Ako budú občania schopní vyjednávať dohody s Ortacom, ak nemajú potrebné technické a profesionálne zručnosti?

Sme presvedčení, že mnohé potrebné zručnosti už v Kremnici a regióne existujú. Treba ich len nájsť a použiť. Na ich mobilizáciu je potrebná aj väčšia vzájomná dôvera. Pokiaľ ide o nás, vieme, že dôveru si musíme trpezlivo zaslúžiť. Ako súčasť tohto procesu budovania dôvery sme pripravení robiť aktivity zamerané na budovanie tímov, podeliť sa o vodcovské a komunikačné skúsenosti, ako aj nácvik zručností čestného vyjednávania. Radi sa zúčastníme aj na vzájomne prospešných projektoch vo Fóre Kremnicko, kedykoľvek bude naša účasť vítaná.

V partnerstve vytvorenom v rámci Fóra Kremnicko sme pripravení poskytnúť primeranú finančnú pomoc na odbornosti, ktoré sú podľa Fóra potrebné na jeho dobré fungovanie.

20: Koľko pracovných miest bude vytvorených?

Pozri otázku 1b.

21: Aké budú platy?

Podľa nedávnej štúdie je priemerný plat v banskom sektore vyšší než celonárodný priemer. Ortac by rešpektoval mzdy vyplácané v banskom sektore. (V januárovom vydaní Ortac Info sme uverejnili konkrétnejšiu odpoveď.)

22: Bude možné na prevoz rudy z lomu do úpravne použiť inú dopravu než nákladné autá (napr. lanovku)?

Pozri otázku 2c.

23: Keby sa všetko odsúhlasilo, kedy by sa investícia začala? Aký je časový plán?

Najprv by bolo treba ukončiť posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA), a potom získať až 50 rôznych povolení. Až potom by sa mohla stavba začať.

Koľko času by ubehlo medzi požiadanim o začatie EIA a začatím produkcie vzácnych kovov a geotermálnej energie, bude závisieť len od toho, ako by si to želali občania a miestna samospráva.

Súčasne so začatím produkcie drahých kovov by sa začal aj rozvoj ďalších zložiek projektu, teda cestovného ruchu a „Štureclandu“.

24: Ako sa investuje odhadovaných 750 miliónov EUR? Koľko z toho pôjde na jednotlivé časti projektu a koľko sa použije v meste?

Pozri otázky 1a, 1b, 3, 6 a 7.

25: Bude tu kyanidová ťažba?

O tzv. „kyanidovej ťažbe“, pri ktorej sa používa kyanid na haldách pod holým nebom, sa pre ložisko Šturec v žiadnom prípade neuvažuje. Nech už by sa použila ktorákoľvek chemikália, pracovalo by sa s ňou vo fabrike, a nikdy nie pod holým nebom.

Podrobnejšie informácie o potenciálnom použití kyanidu sú uvedené pri otázke 2d.

26: Je pravda, že pod ložiskom zlata na Šturci sa nachádza 8 ton uránu?

Zdrojom veľmi nízkej úrovne rádioaktivity v termálnej vode, ktorá sa používa na kremnickom kúpalisku, nie je ložisko zlata a striebra v Šturci. Po geologickej stránke je kremnický región časťou veľmi mladej a stále aktívnej tektonickej zóny, z ktorej vznikli aj Karpaty a Alpy pred 15 až 55 miliónmi rokov. Samotné kremnické sopečné skaly majú iba 15- 20 miliónov rokov (pomerné mladé v geologickej časovej škále). Výsledkom tejto tektonickej

činnosti sú vyvreté horniny, ktoré tvoria podklad celého alpsko-karpatského pásma. Tieto vyvreliny, ako žula a andezit, často obsahujú veľmi malé množstvá rádioaktívnych minerálov. Voda, ktorá v hĺbkach cirkuluje, môže pretekať cez takéto horniny a nabráť niektoré rádioaktívne minerály – odtiaľ pochádzajú aj charakteristické vody mnohých liečebných kúpeľov v regióne. No až kým nebude vypracovaná štúdia existujúcich hydrogeologických systémov a modelov pohybu vody v regióne a jeho okolí, nebudeme môcť kategoricky identifikovať zdroj rádioaktivity, ktorá je prítomná v termálnej vode.

V oveľa vyšších polohách, bližšie k povrchu, kde je zlato a striebro, sme robili my, ako aj iní pred nami, rozsiahly geologický prieskum v oblasti Šturca, pričom sa nenašli absolútne žiadne náznaky, že by sa pod ložiskom zlata nachádzal urán. V minulosti sa pod ložiskom kopalo do hĺbky 250 metrov nad morom (čo je oveľa hlbšie, než by mal byť Šturecland) a predsa sa o prítomnosti uránu nenašiel žiadny dôkaz.

V tejto súvislosti bude nutné v procese EIA urobiť dôkladné štúdie a určiť fakty, ktoré budú zverejnené.

Vassilios Carellas
generálny riaditeľ
Ortac Resources

Viktor Pomichal
riaditeľ pre Slovensko
Ortac Slovakia

Nasledujúci krok:

Po vyjasnení a doplnení otázok zo strany občanov budú mať zástupcovia mesta a dotknutých obcí a tiež občania možnosť vyjadriť svoj názor a rozhodnúť sa, či existujú pádne dôvody na hlbšiu analýzu. V prípade pozitívnej odozvy je Ortac pripravený financovať celý proces EIA, t.j. posudzovanie dopadov na životné prostredie, ktorý by sa uskutočnil pod vedením partnerstva „občania – samospráva – investor“ zastrešeného subjektom Fórum Kremnicko.